

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА**

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської наукової онлайн-конференції
за міжнародною участю**

29 жовтня 2020 року

Київ 2020

УДК 341+327

*Рекомендований до публікації вченою радою
Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса
Грінченка (протокол № 9 від 23 листопада 2020 року).*

Актуальні проблеми міжнародних відносин та міжнародного права:
матеріали Всеукраїнської наук. онлайн-конф. з міжнародною участю, м. Київ,
29 жовтня 2020 р. / Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ:
[Електронне видання], 2020. 249 с.

У матеріалах Всеукраїнської наукової онлайн конференції за міжнародною участю висвітлено широкий спектр питань, пов'язаних із актуальними проблемами розвитку країн та регіонів, сучасних міжнародних процесів у геополітичному, культурному, енергетичному та інформаційному вимірах, міжнародних інтеграційних та дезінтеграційних процесів, питань міжнародного правопорядку на початку ХХІ ст. та різнопланових аспектів місця та ролі України в системі міжнародних відносин. На основі аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розглянуто шляхи вирішення завдань сьогодення у згаданих галузях, надано обґрунтовані пропозиції щодо шляхів покращення міжнародної взаємодії та дипломатичної діяльності, а також щодо вдосконалення чинного законодавства.

Матеріали Всеукраїнської наукової онлайн конференції адресовано вченим, практикам, фахівцям з міжнародних відносин та міжнародного права, дипломатам, слухачам магістратури, студентам вищих навчальних закладів, а також усім, хто цікавиться проблемами міжнародних відносин та міжнародного права.

Матеріали подано в авторській редакції. Редакційна колегія не завжди поділяє висловлені позиції авторів та не несе відповідальності за їх зміст

УДК 341+327

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020

ЗМІСТ

Вступне слово	7
Секція 1. Актуальні проблеми розвитку країн та регіонів	
Жалоба Ігор	8
Китайський новий шовковий шлях як виклик – реакція європейської «творчої меншості» (за матеріалами німецьких ЗМІ)	
Ціватий Вячеслав	12
Африка в сучасному поліцентричному світі: український вимір (інституціональний дискурс)	
Vdovychenko Victoria	17
One step forward, COVID-step back: the Three Seas Initiative Summit in 2020 as a Challenge for the Baltic states and Ukraine	
Купрій Тетяна	20
Коронавірус як інструмент політичного піару Д. Трампа на виборах 2020 р. у США	
Перга Тетяна	25
Екологічні проблеми Австралії в історичній ретроспективі	
Горобець Ігор	30
Нагірно-карабаський конфлікт 2020 р.	
Омельченко Андрій, Федькова Ірина	32
Економічні чинники розвитку туристичної галузі Каталонії	
Шимкевич Катерина	35
Процес примирення у повоєнній Хорватії (1995–2020 рр.): особливості та проблеми	
Михтуненко Вікторія	40
Вплив глобальних трансформаційних процесів на зміни векторів зовнішньої політики Польщі на початку XXI століття	
Касаткіна Катерина	43
Кубинська політика США: історична ретроспектива 1950-х – 1970-х рр.	
Бойко Ольга	47
Аналіз нової концепції туристичного районування республіки Болгарія	
Секція 2. Міжнародні процеси у геополітичному, культурному, енергетичному та інформаційному вимірах	
Цветков Олександр	53
Роль дипломатії у врегулюванні конфліктів та обмеженні гонки озброєнь у сучасному світі	
Луцишин Галина	57
Культурна дипломатія Польщі в Україні: діяльність державних культурних інституцій	
Стоян Тетяна, Желєзко Алла	61
Роль культурних контекстів у міжнародних комунікаційних процесах	

2. Буглай Н. М. Зовнішньополітичні пріоритети Польщі та їх вплив на внутрішньополітичний стан країни (1995–2005). Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. 2014. Вип. 3.37. С. 140-143.

3. Буневич Д. С. Евроатлантическая интеграция как исторический выбор постсоциалистической Польши. Современная Европа. 2017. № 7. С. 98-104.

4. Вуп Дж. Польша как фактор внешней политики ЕС. Расширение Европейского Союза: взгляд из Москвы, Берлина, Варшавы / под общ. ред. В. И. Мироненко, В. Б. Белова и С. С. Кудрявцевой. М.: ОГНИ ТД, 2006. 78 с.

Відомості про автора:

Михтуненко Вікторія, кандидат історичних наук, викладач кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Навчально-наукового інституту історії, права та міжнародних відносин, Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка (м. Суми, Україна).

Mykhtunenka Viktoriia, Candidate of Historical Sciences, Lecturer at the Department of World History, International Relations and Methods of Teaching Historical Disciplines, Educational and Scientific Institute of History, Law and International Relations, Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko (Sumy, Ukraine).

THE INFLUENCE OF GLOBAL TRANSFORMATION PROCESSES ON CHANGES IN THE VECTORS OF POLAND'S FOREIGN POLICY AT THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY

Катерина Касаткіна

Запорізький державний медичний університет

Запорізький національний університет

м. Запоріжжя, Україна

ka.kasatkina@gmail.com

КУБИНСЬКА ПОЛІТИКА США: ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА 1950-х – 1970-х рр.

Вивчення особливостей кубинської політики США було одним із провідних напрямків серед латиноамериканських досліджень. Це обумовлено тим, що Куба як і сам регіон Латинської Америки, традиційно займають одне з ключових місць серед зовнішньополітичних пріоритетів Вашингтону. Після перемоги Кубинської революції 1959 р. та змін у загальної політичної ситуації на міжнародній арені на початку 1960-х рр. – 1970-ї рр. зацікавленість цією темою значно зросла. Підтвердженням тому є численні дослідження як спеціально історичного, так і політологічного, соціологічного і навіть культурологічного спрямування.

Продовж останніх років кубинська політика США зазнала значних змін, що спричинило чергову хвилю інтересу світової спільноти до історії американсько-кубинських відносин. Так, досягнення адміністрації Б. Обами у процесі нормалізації відносин між двома країнами були знецінені президентом Д. Трампом, який запровадив нові санкції щодо Куби та продемонстрував повернення США до традиційних форм американсько-кубинської взаємодії. Тому, враховуючи актуальність вивчення нового етапу трансформації відносин між США і Кубою, необхідно звернутися до дослідження передумов виникнення конфлікту між двома країнами та висвітлити особливості кубинської політики Вашингтону у попередні історичні епохи

Становлення зовнішньої політики США щодо Куби та латиноамериканського регіону в цілому проходило у тісному зв'язку зі становленням американської державності та американської ментальності. Упродовж XIX ст. Куба розглядалася як потенційна складова частина самих Сполучених Штатів Америки [3, с. 44] – острів намагалися викупити у Іспанії або анексувати. Наприкінці XIX – на початку XX ст., через зміну політичної ситуації у Латинській Америці, США були змушені відмовитися від намірів включити острів до свого складу, але отримали практично повний контроль над внутрішньою та зовнішньою політикою Куби, яка стала розглядатися вже у загальному контексті латиноамериканської політики Вашингтону. Після Другої світової війни США відійшли від позицій пасивного спостерігача і виступили у якості одного з лідерів світової політики. Фокус їхніх пріоритетів у зовнішній політиці змістився з латиноамериканського регіону в бік європейського, близькосхідного і східноазійського. Проте внаслідок усталених політичних традицій, заснованих на принципах доктрини Монро, Західна півкуля продовжувала розглядатися Вашингтоном виключно як сфера американського впливу. Саме цей консерватизм у зовнішній політиці та практика інтервенціоналізму у запобіганні лівих рухів у країнах Латинської Америки, призвели до загострення ситуації в регіоні, зокрема наростання революційних настроїв на Кубі у 1950-х рр.

Кубинська революція мала величезний вплив на трансформацію американсько-кубинських відносин наприкінці 1950-х – початку 1960-х рр. Під час революційних подій 1953 – 1958 рр. можна простежити певні зміни у ставленні США до чинного кубинського уряду Ф. Батісти, армії, опозиції та повстанців на чолі з Ф. Кастро. Так, на початку революційної боротьби президент Д. Ейзенхауер не приділяв належної уваги кубинським справам, делегувавши прийняття рішень державному департаменту, який, у рамках традиційних відносин з латиноамериканськими країнами, надавав політичну, економічну та військову допомогу уряду диктатора Ф. Батісти. Наприкінці 1956 – 1958 рр., під час найбільш гострої фази революції, США зрозуміли небезпечність такої політики для своїх національних інтересів. Через зростаюче невдоволення жорсткою та неефективною політикою чинного кубинського уряду та загрозу втратити власний авторитет у міжнародних організаціях, Вашингтон значно знизив американську допомогу Ф. Батісті. Це спричинило

певні зміни у ставленні США щодо кубинських опозиційних сил і дозволило створити на Кубі військово-цивільної хунту як альтернативу диктаторському режиму.

Після перемоги революції на Кубі у 1959 р. США одними з перших визнали новий кубинський уряд, якій очолив Ф. Кастро. У перші місяці після цього обидві сторони шукали точки дотику і намагались прояснити для себе позицію протилежної сторони у нових умовах. Проте прихильність США до традиційних патерналістських підходів у формуванні своєї політики щодо Куби негативно вплинула на встановлення діалогу з новим кубинським урядом. Реакцією на таку політику Вашингтону стало проведення на Кубі радикальних реформ, які завдали збитків американському капіталу на острові. Хоча США визнали необхідність проведення на острові реформ політичних та соціально-економічних інститутів задля запобігання поширенню радикалізму у регіоні, але відносно політики щодо Куби було прийнято рішення розробити програму по поваленню режиму Ф. Кастро. Адміністрацією Д. Ейзенхауера було визнано, що кубинська проблема найскладніша й найнебезпечніша за всю історію відносин з Латинською Америкою [1, с. 15]. Результатом нерозв'язних суперечностей було встановлення США часткового торговельного ембарго з Кубою та скасування квоти на кубинський цукор.

Загострення американсько-кубинських протиріч у 1959 – 1960 рр. призвели до розриву дипломатичних відносин між двома країнами 3 січня 1961 р. що дозволило Сполученим Штатам розпочати активні дії проти режиму Ф. Кастро. Так, на початку президенства Дж. Кеннеді американська зовнішня політика щодо Куби набула більшої різноманітності та масштабу й включала як приховані операції та диверсії проти режиму Ф. Кастро, так і політичний та економічний тиск. Провал операції ЦРУ по вторгненню кубинських вигнанців у затоці Свиней у 1961 р., продемонструвала слабкі сторони обраної Вашингтоном стратегії щодо Куби та змусив змінити тактику у проведенні свого політичного курсу. Акцент з військових операцій проти режиму Ф. Кастро був перенесений, хоча і не виключався, на проведення політичного тиску і відповідні дипломатичні заходи, економічні санкції й широкий спектр таємних дій. Водночас, для запобігання поширенню комунізму у Західній півкулі та об'єднання латиноамериканських країн навколо США президентом Дж. Кеннеді було запропоноване програму соціально-економічного та політичного розвитку країн Латинської Америки – «Союз заради прогресу».

В умовах Холодної війни, наслідки американського вторгнення на Кубу були глибокими. Дії Вашингтону підштовхнули Ф. Кастро до зближення з комуністичним блоком і, як результат, до Кубинської ракетної кризи 1962 р. Характерно, що під час подолання цієї кризи, американська дипломатія була сфокусована саме на радянському керівництві, а не на кубинському. Причому Куба була свідомо виключена з переговорного процесу і перетворилася на один із «фронтів» Холодної війни. Тим самим локальний американсько-кубинський конфлікт був перенесений з регіонального виміру на міжнародний, глобальний. Президент Дж. Кеннеді був вимушений переглянути традиційні засади

кубинської політики США – прийшло розуміння масштабу ризиків такої політики та обмеженість військово-силових методів.

Кубинська ракетна криза 1962 р. поклала основу для вибудовування стратегічної лінії радянсько-американських відносин. Внаслідок чого Куба стала розглядатись саме через призму протистояння комуністичної та капіталістичної систем. Тому Сполучені Штати продовжили модернізацію військово-політичних доктрин для підвищення порогу можливого радянсько-американського ядерного конфлікту та зменшення ризику ненавмисного зіткнення і переростання звичайного регіонального конфлікту з участю наддержав у ядерну війну. З огляду на це, новий підхід у кубинській політиці США був побудований на недопущенні прямого військового втручання на острів і вимагав використання економічного та політичного тиску. Водночас, в умовах розриву дипломатичних відносин, адміністрацією Дж. Кеннеді були зроблені спроби налагодити канал зв'язку між американським та кубинським лідерами з метою розпочати таємний діалог по ключовим проблемам у відносинах двох країн.

Після вбивства президента Дж. Кеннеді 22 листопада 1963 р., загальний напрям кубинської політики США був продовжений новим президентом Л. Джонсоном. Проте, він мав кілька відмінностей. Так, була припинена підготовка до таємних переговорів між американським та кубинським лідерами – Л. Джонсон не допускав варіанти ймовірного зближення з Кубою на умовах Ф. Кастро або поки він при владі [2, с. 891]. Також було Вашингтоном було докладено зусиль для дестабілізації режиму на Кубі через привабливу американську міграційна політику для кубинських громадян. Це призвело до посилення впливу кубинської діаспори на політику Вашингтону, тим самим перетворив її більш на предмет внутрішньої політики, ніж зовнішньої.

Кубинська політика США в умовах розрядки міжнародної напруженості у 1969 – 1979 рр. мала хвилеподібний характер, що було пов'язано не тільки зі специфікою американсько-радянських відносин зазначеного періоду, але з особистим ставленням американського керівництва до фігури Ф. Кастро. Так, позиція президента Р. Ніксона не поширювати на Кубу, як союзника Радянського Союзу, політику розрядки та продовжувати приховану підривну діяльність, в кінцевому підсумку призвела до збільшення залежності Гавани від Москви. Під час президентства Дж. Форда в американсько-кубинських відносинах наступила певна «відлига», що проявилось у підтримці прихованих зав'язків з урядом Ф. Кастро для зняття напруги у відносинах між двома країнами та послаблення політики санкцій. Проте, активна африканська політика Куби та її участь у війні в Анголі поклали край ініціативі адміністрації Дж. Форда щодо нормалізації американсько-кубинських відносин. За президентства Дж. Картера була зроблена спроба розпочати переговорний процес, якій був спрямований на відновлення дипломатичних відносин. Однак через загострення військових конфліктів у Африці, під час яких було продемонстроване єдність позиції СРСР і Куби, позитивна динаміка американсько-кубинських відносин була поставлена під загрозу. Із

завершенням політики розрядки США повернулися до традиційних підходів у взаєминах з режимом Ф. Кастро.

Таким чином можна стверджувати, що кубинська політика США у 1950-х – 1970-х рр. пройшла певну еволюцію, яка відрізнялася змінами у підходах, методах та інструментах цієї політики упродовж зазначеного періоду. Це було пов'язано не тільки з місцем, яке займали латиноамериканський регіон і Куба серед зовнішньополітичних пріоритетів США, але й зі специфікою глобального американсько-радянського протистояння у Холодній війні та особистим ставленням американського керівництва до постаті кубинського лідера Ф. Кастро.

Список використаних джерел:

1. Gleijeses P. *Conflicting Missions: Havana, Washington, and Africa, 1959-1976*. Chapel Hill : The University of North Carolina Press. 2002. 552 p.
2. Memorandum From Gordon Chase of the National Security Council Staff to the President's Special Assistant for National Security Affairs (Bundy). Washington, November 25, 1963. *Foreign Relations of the United States, 1961–1963. Cuban Missile Crisis and Aftermath* / Ed. David S. Patterson. Washington : United States Government Printing Office, 1996. Vol XI. 936 p.
3. Schlesinger A., Jr. The American Empire? Not So Fast. *World Policy Journal*, 2005. Vol. XXII, №1. P. 43–46.

Відомості про автора

Касаткіна Катерина, аспірантка кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету; викладач кафедри суспільних дисциплін Запорізького державного медичного університету (м. Запоріжжя, Україна).

Kateryna Kasatkina, Ph.D student, Zaporizhzhia National University; Lecturer, Zaporizhzhia State Medical University (Zaporizhzhia, Ukraine).

CUBAN POLICY OF THE UNITED STATES: A HISTORICAL RETROSPECTIVE OF the 1950s – 1970s.

Ольга Бойко

*Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна
oli4kaboyko@gmail.com*

АНАЛІЗ НОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО РАЙОНУВАННЯ РЕСПУБЛІКИ БОЛГАРІЯ

Туризм є пріоритетним сектором економіки Болгарії, який формує значну частину валового внутрішнього продукту країни та значним чином сприяє активізації платіжного балансу, а також гарантує зайнятість значної частини